

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת מירב בן ארי

4777/25/פ

הצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון – תגמולים ושיקום לאישה שהיא הורה ליתומיו של נספה), התשפ"ד–2024

1. תיקון סעיף 11ג בחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י–1950¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 11ג(א), במקום "ובסעיפים 10(א) ו-13ב(1)" יבוא "ובסעיף 10(א)".
2. תיקון סעיף 9 בסעיף 9(א) לחוק העיקרי, במקום "בשיעור התגמול האמור בסעיף 13ב(1) או (2), כאילו היה יתום הסמוך על שולחנה של גרושת הנספה, הכל לפי העניין" יבוא "בשיעורים הבאים לפי העניין:
- (1) בעד יתום אחד – תגמול חודשי בסכום של 5,535.71 שקלים חדשים;
- (2) בעד שני יתומים או יותר – שיעור התגמול המשתלם לאישה לפי פסקה (1) בתוספת של 24% מהתגמול האמור בעד כל יתום שלאחר הראשון."
3. תיקון סעיף 9ב בסעיף 9ב(א) לחוק העיקרי, במקום "בשיעור התגמול הקבוע בסעיף 13ב(1)" יבוא "בסך 5,535.71 שקלים חדשים".
4. החלפת סעיף 13ב במקום סעיף 13ב לחוק העיקרי יבוא:
- "דין אישה שהיא 13ב. (א) הניח נספה אישה שאינה אלמנתו ויתומים הורה ליתומיו של נספה של הנספה סמוכים על שולחנה (בסעיף זה – "אישה שהיא הורה ליתומיו של נספה") יינתנו לה התגמולים וההטבות הניתנים על פי כל דין לאלמנה, כל עוד יתומיו של הנספה סמוכים על שולחנה והם אינם בני עשרים ואחת ומעלה.

¹ ס"ח התש"י, עמ' 162.

(ב) הטבות הניתנות לאלמנה בעד יתומיו של נספה לפי חוק זה גם לאחר הגיעם לגיל עשרים ואחת, יינתנו גם לאישה שהיא הורה ליתומיו של הנספה."

5. תיקון סעיף 15 ב. בסעיף 15 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (י) יבוא:

"(יא) הוראות סעיף זה לגבי אלמנה יחולו גם לגבי אישה שהיא הורה ליתומיו של נספה כהגדרתה בסעיף 13ב."

6. תיקון סעיף 15 ז. בסעיף 15 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג) לאישה שהיא הורה ליתומיו של נספה כהגדרתה בסעיף 13ב, סיוע במימון טיפול נפשי, כל עוד היא זקוקה לסיוע זה."

דברי הסבר

הצעת החוק מבקשת לבצע תיקון הנוגע לזכויות, לתגמולים ולהטבות הניתנות ליתומיו של נספה הסמוכים על שולחנו של ההורה השני, במקרים בהם הורה זה אינו נשוי לנספה ועל כן אינו מוגדר כאלמן. סעיף 13ב בחוק הקיים מסדיר סוגיה זו בדרך היוצרת פער משמעותי בסכום התגמולים העומד לרשותו של התא המשפחתי בו גדלים יתומיו של הנספה ובמערכת הזכויות וההטבות שעומדת לרשותם של היתומים, שחלקה מנותבת באמצעות הגדרת הזכויות וההטבות שניתנת לאלמנה או לאלמן. בנוסף, ההסדר הקיים אינו מעניק ביטוי לפגיעה ביכולת ההשתכרות והרצף התעסוקתי של ההורה הנוטר שאינו בגדר אלמן, כתוצאה מהשינוי הדרמטי בנסיבות החיים של היתומים והתא המשפחתי כולו. בהקשר זה יודגש כי יכולתו של ההורה הנוטר להתפנות לשיקום חייהם של ילדיו היתומים, לתמיכה בהם ולהתארגנות לדפוס החיים המשפחתי החדש שנכפה עליהם, אינו בא לידי ביטוי בהסדר הקיים. על פי הנתונים השונים שהתפרסמו הצעת החוק נוגעת לעניינן של 35 משפחות בהן אחד מן ההורים נרצח באירועי אסון שמחת תורה. בנוסף נוגעת הצעת החוק למשפחות של חללי צה"ל בהן ההורה הנוטר לא היה נשוי או ידוע בציבור של החלל בעת נפילתו. מטבע הדברים הצעת החוק תשפיע גם על מצבת הזכויות, התגמולים וההטבות של משפחות חללי צה"ל ונרצחי פעולות האיבה מלפני אסון ה-7 באוקטובר.

הצעת החוק קובעת שלושה הסדרים. הראשון והמרכזי קובע כי הורה של יתומי חללי צה"ל או נרצחי פעולות איבה בני 21 ומטה הסמוכים על שולחנו יזכה לכל הזכויות, התגמולים וההטבות הניתנות לאלמנה או לאלמן. ההסדר השני מתייחס לזכויות ולהטבות הניתנות לאלמן ואלמנה בעד היתום, גם לאחר שמלאו לו עשרים ואחת שנים, כדוגמת מענק לנישואי יתום. ההסדר השלישי מתייחס להשלכות הישירות על ההורה הנוטר, לרבות מצבו הפסיכו-סוציאלי ודפוסי התעסוקה וההשתכרות שלו. במסגרת הסדר זה ההטבות הניתנות לאלמן לטובת טיפול פסיכו-סוציאלי ולטובת שיקום תעסוקתי יעמדו גם לזכותו של ההורה של יתומיו גם לאחר שהגיעו לגיל עשרים ואחת, ובלבד שהיו סמוכים על שולחנו לפרק זמן כל שהוא לאחר מות ההורה השני.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת יצחק קרויזר וקבוצת חברי הכנסת (פ/4748).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ז בתמוז התשפ"ד (22.07.2024)